

Heybeliada üzerine bir anlatı denemesi

*Heybeli'de Yaz Sonu / Yazar: Nejat
Gülen / 176 sayfa / Engül Yayın.*

AKŞİT GÖKTÜRK

Nasıl tanırırsınız Heybeliada'yı? Cumartesi pazar ada vapurlarındaki dümbelekli gürültücü kalabalıklarla mı? Pırıl pırıl koyuları çevreleyen çamlıklarda yer yaygıları üstünde dolmalı, börekli, aygaz tüplü, toplu, ipli eğlencelerle mi? Ne yazık ki günümüzde çoğu kimseye en başta bunları çağırıştırıyor belki Marmara'nın adaları.

Anılar, düşünceler, özlemler

Daha önce "**Heybeliada**" kitabıyla Heybeli'nin "**tarihi, coğrafyası, yaşamı**" konusunda adanın ilginç yönlerini, günümüzde unutulmuş yüzlerini özenle anlatmış olan Nejat Gülen, "**Heybelide Yaz Sonu**"nda bir anlatı denemesiyle çıkıyor karşımıza. Roman diye adlandırıyor yapıtını yazar. Ancak, on sekizi kişi adlarıyla başlıklandırılmış yirmi üç bölümden oluşan metni roman diye okumanın bir takım güçlükleri de yok değil. Anlatı özelliği göstermekle birlikte, daha çok bir anılar, gözlemler, düşünceler, özlemler kitabı gibi okunuyor "**Heybeli'de Yaz Sonu.**"

Heybeli'nin insan örtüsü

Anlatıcının, çocukluğunu geçirdiği eski eve girişle bütün bir geçmiş zaman, zengin bir yaşantılar birikimiyle sükün ediyor bilinçte. Nesnenin yıpranışı, evlerin, bahçelerin, eşyanın kırılıp dökülüşüyle zamanın acımasız etkisi, buruk bir nesnel değişimin kaçınılmazlığını sergilerken, Birinci Dünya Savaşı yıllarından beri Heybeli'de yaşamış kuşakların serüveni, ilginç anılarla, gözlemlerle aktarılıyor. Rumu, Türkü, Yahudisiyle, varsılı yoksuluyla, yaşlısı genci, sarhoş papazı, deliren paşaları, kilif altında tutulan kız kuruları, boynu altın zincirli züppe delikanlıları, aydınları, politikacıları, sanatçıları çarşıdaki deli Yano'su, tö-

renleri, şenlikleri, 6-7 eylül çapulcuları ile değişik dönemlerden renkli bir kalabalık, adanın insan örtüsünü oluşturuyor.

Özgün bir ada kitabı

Kapıların, pencerelerin, yağmur oluklarının, çitlerin, taraçaların, ağaçların, bahçe bitkilerinin nesnel aşınmasına koşut olarak, anlatıcının kişiliğinde de bir delirme süreci adım adım izleniyor metinde. Martılara duyulan sonsuz öfke, çekip giden kargalara duyulan özlem, yakın çevreyle uyumsuzluk, bir iletişim güçlüğü, delirme izleğini pekiştiriyor. Böylece, bir anlatı niteliğini kazanıyor "**Heybelide Yaz Sonu**", ama bu roman olmasına yetmiyor.

"**Heybelide Yaz Sonu**", özgün bir ada kitabı olarak okutuyor kendini. Buruk bir özlem, alaycı bir öfke, adaya, ada yaşamına duyulan içten bir tutku, bir kaçış, bir sığınmışlık duygusu her an sezdiriyor kendini. Her türlü "**edebiyat**" özentisinden uzak bir yalınlıkla yazıyor Nejat Gülen. Yazarlığı, işinin yanında ikinci bir uğraş olarak sürdürmesinin olumlu sayılabilecek sonucu bu belki. Ara sıra yazım yanlışlarına dek varan biçem aksakmalarıyla birlikte, taşıdığı özgünlük ile içtenlik, bir solukta okutuyor "**Heybelide Yaz Sonu**"nu. "**Gerçekle düş**", yazarın deyimiyle, "**karışmış**" bir biçimde dile getirildiğinden, tek yönlü bir anılar, gözlemler toplamı olmayı aşılıyor metin, kargaları, martıları, yıpranan doğası, gelip geçen ilginç kişileri, çöp dağlarına dönüşen tüm nesnel varlığıyla ada, dünyamızın, büyüteç altına alınan bir kesiti niteliğini kazanıyor.

İçtenliği, özgünlüğü, gösterişten uzaklığı ile "**Heybelide Yaz Sonu**", yakın dönem İstanbul'unu, adaları, Heybeli'yi sevenlere ilginç bir okuma serüveni sunuyor.

